

FAKTAARK
M-1554 | 2019

Foto: Morten Ekker, Miljødirektoratet

Naturen som klimaløsning

Klimaendringer påvirker i økende grad naturen. Samtidig er vi avhengige av intakt natur, fordi den sikrer livsgrunnet vårt, binder karbon og beskytter oss mot endringer i klimaet.

Naturen er fundamentet for vår eksistens, og mange av godene den gir oss kan ikke erstattes. For eksempel er mer enn 75 prosent av matplantene våre, som mange frukter, grønnsaker og kaffe, avhengig av pollinering fra insekter og andre dyr.

Økosystemer på land og i sjøen lagrer omtrent 60 prosent av de årlige globale menneskeskapte CO₂-utslippene.

Samtidig forsvinner naturmangfoldet i verden raskere enn noen gang på grunn av menneskelig aktivitet. 75 prosent av landoverflaten er betydelig endret, 66 prosent av sjøarealet påvirkes stadig mer negativt og over 85 prosent av våtmarksområdene er tapt.

Rundt én million arter står nå i fare for å bli utryddet, hvis vi ikke gjør noe for å redusere faktorene som skader naturmangfoldet.

HVA ER NATURPANELET – IPBES?

Det internasjonale Naturpanelet, IPBES, er et uavhengig mellomstatlig organ som sammenstiller og presenterer den globale vitenskapelige ekspertisen på feltet naturmangfold og naturgoder.

Naturpanelet ble etablert i 2012 etter modell av FNs klimapanel.

Der involveres tusenvis av verdens beste forskere for å utarbeide kunnskapssammenstillinger som adresserer noen av våre største miljøutfordringer.

De siste 50 årene har naturen endret seg i en hastighet som er uten sidestykke i menneskets historie. Faktorene som har påvirket kloden mest er

- endringer i bruk av land- og sjøområder
- utnyttelse av dyr og planter
- Klimaendringer
- Forurensning
- spredning av fremmede arter

Dette er igjen et resultat av samfunnets utvikling og vår atferd, inkludert hvordan vi produserer og forbruker varer, befolkningstrender, teknologisk innovasjon og styresett.

Klima og natur må sees i sammenheng

Klimaendringene forsterker i økende grad den negative påvirkningen andre faktorer har på naturen og menneskets livskvalitet.

Det er estimert at kloden er blitt omtrent 1 grad varmere fra førindustriell tid og fram til 2017, på grunn av menneskets påvirkning. I gjennomsnitt har temperaturen de siste 30 årene økt med 0,2 grader per tiår.

NATURPANELETS GLOBALE RAPPORT OM NATUREN

Alle fakta i denne teksten er hentet fra rapporten «IPBES Global assesment of biodiversity and ecosystem services», lansert av Naturpanelet i mai 2019.

Dette er den største og grundigste sammenstillingen av kunnskap om verdens naturtilstand som er gjort siden 2005. Den er utarbeidet av 400 av verdens ledende eksperter og er en global utredning som tar for seg hele verdens naturutfordringer.

Rapporten skal danne grunnlaget for en politikk og samfunnsutvikling som ivaretar både klima- og miljøsyn. Gjennom rapportene sine er Naturpanelet i ferd med å etablere seg som et av verdens fremste organ for sammenstilling av den globale kunnskapen om natur.

Les rapporten på www.ipbes.net

Foto: Morten Ekker, Miljødirektoratet

Foto: Morten Ekker, Miljødirektoratet

Ekstremvær og påfølgende branner, flommer og tørke har forekommet stadig hyppigere og mer intensivt de siste 50 årene.

Havnivået har globalt økt med mellom 16 og 21 cm siden 1900, og med mer enn 3 mm i året de siste to tiårene.

Klimaendringene har ført til at naturmangfoldet har endret seg mye, fra genetiske tilpasninger og opp til hele økosystemer.

Endringene går stadig raskere både på land, i havet og i ferskvann. De påvirker allerede jordbruk, havbruk, fiskerier og andre goder vi får fra naturen på en negativ måte.

Mange arter klarer ikke å tilpasse seg, og de er avhengige av å spre seg til områder med et mer passende klima. Det er forventet at klimaendringer drastisk vil øke antall arter som er truet.

Selv for en global temperaturøkning på mellom 1,5 og 2 grader er det estimert at utbredelsen til flesteparten av de landlevende artene vil krympe mye. For eksempel er det beregnet at andelen

klimarelaterte utryddelser vil være 5 prosent ved 2 graders oppvarming mens andelen vil øke til 16 prosent ved 4,3 graders oppvarming.

Derfor er det kritisk viktig å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2 grader.

Sammen med den negative utviklingen for naturmangfold og økosystemer, vil den økende påvirkningen av klimaendringer på naturen gjøre det enda vanskeligere å nå FN's bærekraftsmål og 2050-visjonen for naturmangfold.

Gjennom bærekraftsmålene er verdenssamfunnet blitt enig om felles målsetninger for matsikkerhet, tilgang til rent vann, dekket energibehov, god helse og livskvalitet for alle, samtidig som vi håndterer klimaendringer og tar vare på naturen.

Naturen er helt grunnleggende for å oppnå målene, som henger sammen og ikke kan ses adskilt fra hverandre.

Naturbaserte løsninger

Ett av de viktigste tiltakene for å redusere de negative effektene av klimaendringene, samtidig som vi tar vare på naturmangfoldet, er naturbaserte løsninger.

Det vil si tiltak for å ta vare på, restaurere og forvalte naturen på en bærekraftig måte, og samtidig svare på samfunnsutfordringer – som klimaendringer – og ivareta menneskelige behov.

Naturbaserte løsninger kan bidra med 37 prosent av klimatiltakene som trengs fram til 2030 for å møte 2-gradersmålet, samtidig som naturmangfoldet tjener på det.

Derfor er tiltak for å ta vare på naturområder uunnværlige, i kombinasjon med tiltak for å redusere klimagassutslipp fra fossilt brensel, industri og jordbruk.

Storskala klimatiltak på land kan derimot påvirke naturmangfoldet negativt i vesentlig grad. For å nå målene som er satt for karbonopptak kreves store landområder for avlinger med bioenergi og skogplanting.

Dette er forventet å konkurrere med verneområder eller landbruk, og kan true mat- og vannsikkerhet og intensivere sosiale konflikter.

Naturen kan bevarer, restaureres og brukes bærekraftig samtidig som vi bidrar til å oppnå bærekraftsmålene og møter andre samfunnsbehov, men det krever omfattende endringer i hvilke valg vi tar. Det er nødvendig å motivere både individet og fellesskapet til handling.

Nøkkelen er å gå gjennom og fornye internasjonale mål, og finansiere vern, restaurering og bærekraftig bruk av natur.

Naturmangfold og bærekraft må bli regelen og ikke unntaket i alle sektorer som driver med utvinning og

produksjon, inkludert gruvedrift, fiskerier, skogbruk og landbruk.

Å utvikle globale finansielle og økonomiske systemer for å bygge en bærekraftig verdensøkonomi, og styre vekk fra det nåværende begrensede målet om økonomisk vekst, står sentralt i et bærekraftig veivalg.

Det innebærer blant annet å fremme et syn på at god livskvalitet er mulig uten et stadig økende materielt forbruk, redusere forbruk og avfall, redegjøre for miljøeffekter av økonomiske aktiviteter og bruk av miljøvennlig teknologi.

En slik utvikling kan fremmes gjennom en miks av politikk og forvaltningsverktøy, for eksempel sertifiseringer og standarder, mer internasjonal skattlegging støttet av mellomstatlige avtaler, og forbedret miljøovervåkning og -evaluering.

Det vil også innebære en endring i standard økonomiske indikatorer, som brutto nasjonalprodukt, til å inkludere indikatorer som kan gi et mer helhetlig og langsiktig syn på økonomi og livskvalitet.

Dette faktaarket er utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning (Nina) på oppdrag fra Miljødirektoratet.

LENKER

www.ipbes.net

www.miljodirektoratet.no/naturpanelet